

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí v Bratislave 5. marca 2003 v trestnej veci obvineného R. M. a spol. pre trestný čin lúpeže podľa § 234 Tr. zák., o sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2002, sp. zn. 2 To 99/02, podľa § 268 ods. 2, § 269 ods. 2 a § 270 ods. 1 Tr. por. takto

r o z h o d o l :

Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2002, sp. zn. 2 To 99/02, ktorým na základe odvolania nebol zrušený rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 19. marca 2002, sp. zn. 6 T 10/01, tiež vo výrokoch týkajúcich sa obvineného K. R.,

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 261 Tr. por. v n e p r o s p e c h obvineného K. R..

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 19. marca 2002, sp. zn. 6 T 10/01, sa z r u š u j e aj vo výrokoch týkajúcich sa obvineného K. R..

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému prokurátorovi pre Bratislavu I sa prikazuje, aby vec prejednal a rozhodol tiež, pokiaľ ide o obvineného K. R..

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 19. marca 2002, sp. zn. 6 T 10/01, boli obvinení R. M. a K. R. uznaní za vinných z trestného činu lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2, § 234 ods. 1 Tr. zák. v podstate na tom skutkovom základe, že

v B. na trhovisku na Ž. ulici 15. mája 2000 pod hrozbou násillia D. E. z jeho odevu odňali 40 Sk v hotovosti, cigarety, hodinky, retiazku z bieleho kovu a jeho cestovný pas, čím mu spôsobili škodu 1240 Sk.

Okresný súd za to uložil obvinenému M. trest odňatia slobody na tri roky, na jeho výkon tohto zaradil do druhej nápravnovýchovnej skupiny, obvinenému R. trest odňatia slobody na dva roky, ktorého výkon mu podmiennečne odložil na štyri roky. Okresný súd zároveň rozhodol o náhrade škody v prospech poškodeného E..

Vo výrokoch týkajúcich sa obvineného R. rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 23. apríla 2002.

Na základe odvolania obvineného M. uznesením Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2002, sp. zn. 2 To 99/02, bol rozsudok okresného súdu zrušený podľa § 258 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/, ods. 2 Tr. por. vo vzťahu k obvinenému M. a podľa § 260 Tr. por. bola vec vrátená okresnému prokurátorovi na došetrenie.

Proti uzneseniu krajského súdu generálny prokurátor 5. decembra 2002 podal sťažnosť pre porušenie zákona, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenie zákona napadnutým uznesením krajského súdu v ustanoveniach § 258 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/, § 260 a § 261 Tr. por. v prospech obvineného M. a v neprospech obvineného R.. Sťažovateľ namietal záver krajského súdu, že výpoveď poškodeného E. pre jej uskutočnenie pred začatím trestného stíhania je právne irelevantná, pričom ju nie je

možné označiť ani za neodkladný či neopakovateľný úkon. Tento záver je aj prokurátorom namietaným dôvodom proti vráteniu veci do štádia prípravného konania.

Generálny prokurátor však na druhej strane uviedol, že pokiaľ vec bola vrátená do štádia prípravného konania vo vzťahu k obvinenému M., malo sa tak stať aj vo vzťahu k obvinenému R.. Dôvod zrušenia odsudzujúceho rozsudku nad obvineným M. je nepochybne aj na prospech obvineného R., a preto krajský súd mal zrušiť aj bez podaného odvolania napadnutý rozsudok okresného súdu aj vo vzťahu k obvinenému R..

Najvyšší súd v zmysle § 267 ods. 1 Tr. por. preskúmal na podklade sťažnosti pre porušenie zákona správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že zákon porušený bol v neprospech obvineného R..

Uznesenie vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania vo veci podľa § 160 ods. 1 Tr. por. bolo vydané 16. mája 2000, zatiaľ čo výsluch poškodeného E. sa uskutočnil už 15. mája 2000, teda pred začatím trestného stíhania.

Podľa § 160 ods. 1 Tr. por. trestné stíhanie sa začína vydaním uznesenia, len v prípadoch nebezpečenstva z omeškania začne vyšetrovateľ alebo policajný orgán trestné stíhanie vykonaním neodkladného alebo neopakovateľného úkonu (§ 160 ods. 5 Tr. por.).

Zásadne teda až po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania je právne relevantné vykonávať výsluchy svedkov, ktoré potom sú použiteľné ako legálne získané dôkazy aj v ďalšom konaní. Z časových údajov je zrejmé, že 15. mája 2000 vykonaný výsluch svedka a poškodeného E. taký charakter nemá.

Na veci nemení nič ani okolnosť, že podľa príslušnej zápisnice o výsluchu D. E. tento výsluch začal 15. mája 2000 o 22.30 hod. a ukončený bol 16. mája 2000 o 00.50 hod. Prokurátor v sťažnosti pre porušenie zákona polemizuje s názorom krajského súdu, ale tam uvedené závery nie je možné akceptovať.

Výsluch poškodeného E. začatý 15. mája 2000 o 22.30 hod., teda ešte pred vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania, je možné považovať len za tzv. informatívny výsluch, pri ktorom boli oznámené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin. Toto oznámenie bolo podané vyšetrovateľovi, ktorý bol povinný poučiť oznamovateľa (poškodeného) o zodpovednosti za uvedenie vedome nepravdivých údajov.

Tento výsluch orgány prípravného konania, ale aj okresný súd, považovali za legálne vykonaný výsluch svedka a poškodeného, hoci je zrejmé, že už len obsah poučenia, ktoré sa musí dať svedkovi a poškodenému je kvalitatívne úplne iný ako poučenie o zodpovednosti za uvedenie vedome nepravdivých údajov.

Už z tohto pohľadu vyplýva, že D. E. začal vypovedať 15. mája 2000 v inom procesnom postavení ako svedok a poškodený a potom je irelevantné, že jeho výsluch bol dokončený 16. mája 2000, najmä keď zo zápisnice o tomto úkone nevyplýva, že by tento bol prerušený z dôvodu vydania uznesenia o začatí trestného stíhania podľa § 160 ods. 1 Tr. por.

Za právne irelevantný je tiež možné označiť názor prokurátora uvedený v sťažnosti pre porušenie zákona, že vzhľadom na osobu poškodeného (bez stáleho bydliska, čo sa prejavilo nepravdelnosťou konania) a obvineného M. (recidíva závažnej násilnej trestnej činnosti) súd mal tolerovať aj prípadné vady konania. Tvrdenie prokurátora, že stabilita súdnych rozhodnutí, ktoré sa dotýkajú recidivistov, má v súčasnosti jasnú spoločenskú prioritu pred domnelými formálnymi chybami konania, v plnom rozsahu odporujú základnej zásade trestného konania vyjadrenej v § 1 ods. 1 Tr. por., ale aj ústavnej zásade rovnosti občanov pred zákonom.

Prokurátor v sťažnosti pre porušenie zákona vyslovil tiež názor, že výsluch poškodeného E. - pokiaľ by aj bol vykonaný pred začatím trestného stíhania - je potrebné považovať za legálny, lebo išlo o neodkladný a neopakovateľný úkon. Poukazuje na tvrdenia obidvoch obvinených v konaní pred súdom, že poškodený v dobe spáchania činu bol bezdomovcom, bez stáleho bydliska. Zodpovedá tiež skutočnosti, že nestabilita bydliska poškodeného sa ako vážna prekážka plynulosti konania prejavila v konaní pred súdmi, lebo nebolo možné zabezpečiť jeho účasť na procesných úkonoch.

V zápisnici o výsluchu poškodeného E. je však uvedené jeho bydlisko a pri začatí trestného stíhania v spise sa neobjavuje žiadna zmienka o nestabilite pobytu poškodeného. Len neskoršie objavenie sa tohto problému, ktoré rozhodne predĺžilo dobu konania pred súdom, vedie v súčasnosti prokurátora k záveru, že už v dobe, keď D. E. 15. mája 2000 oznamoval skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin, bolo zrejmé, že ako u bezdomovca nebude možné riadne zabezpečiť jeho účasť na procesných úkonoch, a len preto bol výsluch vykonaný ako neodkladný či neopakovateľný úkon. Vymedzenie takých úkonov v § 160 ods. 5 Tr. por. však predpokladá, že orgán prípravného konania v dobe vykonávania takého úkonu má vedomosť o takom charaktere úkonu, že tento vykonáva úmyselne pred začatím trestného stíhania, aby určitý dôkaz nebol zmarený a pod., resp. svedomím, že taký úkon sa nebude dať opakovať pred súdom, čím vlastne začína trestné stíhanie. Neskoršie objavenie sa problémov s pobytom jednej z procesných strán však účelovo nie je možné vykladať ako vedomé začatie trestného stíhania vykonaním neodkladného či neopakovateľného úkonu.

Najvyšší súd teda dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je vo vzťahu k obvinenému M. správne a nezistil v tomto smere porušenie zákona, ktoré by sa uvedeného obvineného dotýkalo.

Krajský súd však nedocenil skutočnosť, že výpoveď poškodeného je jedným zo základných dôkazov nielen vo vzťahu k obvinenému M., ale rovnako tak aj vo vzťahu k obvinenému R.. V dobe rozhodovania krajského súdu bol obvinený R. už síce právoplatne odsúdený, ale zásada beneficium cohaesionis vyjadrená v ustanovení § 261 Tr. por. mohla túto absenciu odvolania zo strany obvineného R. alebo prokurátora odstrániť. Ustanovenie § 261 Tr. por. tu umožňuje, aby sa v odvolacom konaní chybný rozsudok napravil aj v prospech toho spoluobvineného, ktorého sa týka už právoplatný rozsudok súdu prvého stupňa. Týmto postupom sa má zabezpečiť dôsledná náprava chyby rozsudku v prospech všetkých ním postihnutých osôb.

Dôvod, na základe ktorého rozhodol odvolací súd v prospech obvineného M., je na prospech aj jeho spoluobvineného R., a preto odvolací súd mal v zmysle § 261 Tr. por. rozhodnúť aj v jeho prospech. Keďže tak nerozhodol, porušil zákon v uvedenom

zákonnom ustanovení v neprospech K. R., lebo tento obvinený bol postavený pred súd a následne aj odsúdený aj v dôsledku nedodržania procesných predpisov.

Najvyšší súd teda konštatuje, že rozhodnutie krajského súdu o zrušení rozsudku okresného súdu a vrátení veci prokurátorovi, pokiaľ ide o obvineného M. zodpovedá pojmu zákonného procesu. Krajský súd však porušil zákon v neprospech obvineného R., keď nezrušil rozsudok okresného súdu aj vo vzťahu k tomuto obvinenému.

Najvyšší súd preto podľa § 268 ods. 2 Tr. por. vyslovil uvedené porušenie zákona a podľa § 269 ods. 2 Tr. por. zrušil rozsudok okresného súdu aj vo výrokoch týkajúcich sa obvineného R., ako aj ďalšie nadväzujúce rozhodnutia. Podľa § 270 ods. 1 Tr. por. potom prikázal okresnému prokurátorovi pre Bratislavu I vec prejednať a rozhodnúť, aj pokiaľ ide o obvineného R., lebo na základe rozhodnutia krajského súdu rovnako bude prejednávať a rozhodovať vec vo vzťahu k obvinenému M..

Bude povinnosťou orgánov prípravného konania vykonať procesné úkony naznačené v tomto uznesení (ale aj v uvedenom uznesení krajského súdu), resp. aj ďalšie, ktorých potreba sa preukáže, a potom rozhodnúť vo veci v súlade so zisteným skutkovým stavom a so zákonom.

P o u ě n í e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 5. marca 2003

JUDr. Milan L i p o v s k ý , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Vojtelová